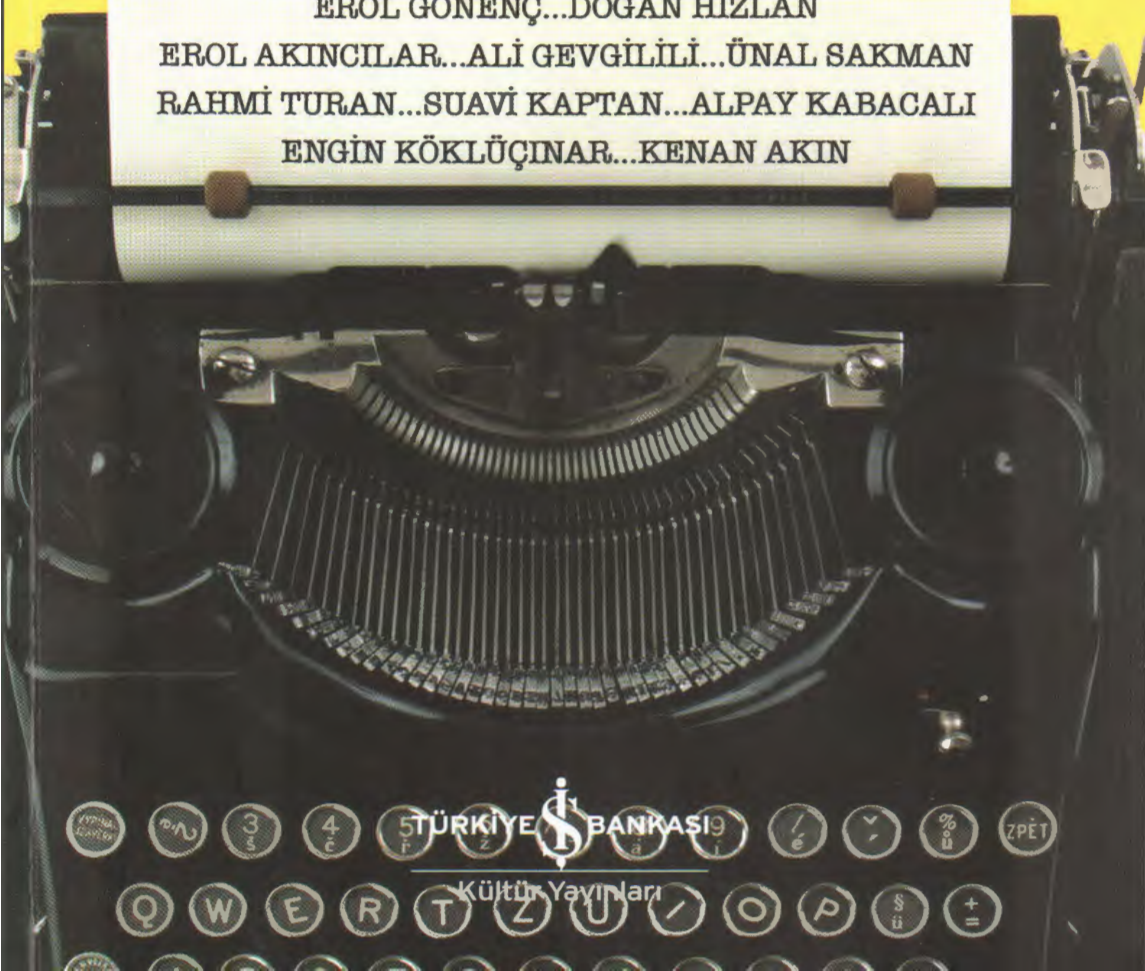
Suat Gezgin Veli Polat H. Esra Arcan

TÜRKİYE SÖZLÜ BASIN TARİHİ

CİLT III

NAİL GÜRELİ... ALTAN ÖYMEN...ZİYA NEBİOĞLU
HASAN PULUR...OKTAY EKŞİ...NEVZAT ÜNLÜ
HALİL DOĞAN KATIRCIOĞLU...DOĞAN ULUÇ
ALÂEDDİN BİLGİ...ORHAN ERİNÇ
SERACEDDİN ZIDDIOĞLU...DOĞAN HEPER
EROL GÖNENÇ...DOĞAN HIZLAN
EROL AKINCILAR...ALİ GEVGİLİLİ...ÜNAL SAKMAN
RAHMİ TURAN...SUAVİ KAPTAN...ALPAY KABACALI
ENGİN KÖKLÜÇINAR...KENAN AKIN

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Fuat Süreyya Oral, 1934 yılında Velid Ebüzziya'yı ziyaret edip, gazeteci olmaya karar verdiğini söyleyerek, kendisine basın tarihiyle ilgili kaynak önermesini rica ettiğinde aldığı yanıt oldukça manidardır: "Ne tarihi? Bu mesleğin bir tarihi yoktur, olacaksan bunun için gazeteci ol."

Tabii ki o günden bu yana, Türkiye basın tarihi üzerine çeşitli çalışmalar yayımlanmış, bu eksiklik bir ölçüde giderilmiştir. Ancak, tarih yazımının ulaşılan yazılı belgeler üzerinden yapılması çeşitli kısıtlamaları da beraberinde getirmektedir, çünkü gazeteciler haberleri, röportajları ve yazılarıyla tarihe not düşerken, birçok tarihi olayın birinci elden izleyicileri olarak hepsini yazamadıkları paha biçilmez değerde tanıklıklar da biriktirirler. Dolayısıyla basın tarihi alanının sözlü tarih çalışmaları ile zenginleştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü tarafından yürütülen Türkiye Sözlü Basın Tarihi Araştırma Projesi işte bu boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır.

Proje verilerinin *Türkiye Sözlü Basın Tarihi* adı altında, üç ciltlik bir dizi halinde okuyucu ile buluşturulması planlanmıştır. Dizinin bu üçüncü ve şimdilik son cildinde 1932-1944 yılları arasında doğmuş ve ne yazık ki bazıları artık aramızda olmayan gazetecilerle yapılmış görüşmeler yer alıyor. Onların tanıklıkları yakın tarihimizin önemli dönüm noktalarına ilişkin zengin bir malzeme de sunuyor. Diğer yandan, Türkiye basın tarihi, Türkiye'nin demokrasi tarihinin ayrılmaz bir parçasıdır. Demokratikleşme sürecinin inişli çıkışlı yollarında ilerleyen bir ülkede, doğruyu duyan, gerçeği gören gazetecilerin duyduklarını ve gördüklerini yazdıkları için çektikleri çilelerin tarihidir. Tanıklıklarda, ülkemizde gazeteciliğin bu kuşağının meslek ilkeleri ve demokrasi adına çektiği sıkıntıların izleri de sürülebiliyor.

Türkiye Sözlü Basın Tarihi, sadece gazetecilik mesleğinin değil, Türkiye tarihinin bilinen, bilinmeyen çeşitli yönlerine ışık tutan; sadece basın tarihi araştırmacılarına değil, Türkiye'nin dününü anlamak isteyen tüm okurlara yararlı olacak değerli bir çalışma.

9 786053 328551

KDV dahil fiyatı
30 TL

TARİH

SUAT GEZGİN – VELİ POLAT – H. ESRA ARCAN
TÜRKİYE SÖZLÜ BASIN TARİHİ - III

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2015
Sertifika No: 29619

EDİTÖR
ALİ BERKTAY

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
NİHAL BOZTEKİN

DİZİN
NECATİ BALBAY

GRAFİK TASARIM UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM: EYLÜL 2016, İSTANBUL

ISBN 978-605-332-855-1

BASKI
MİMOZA MATBAACILIK SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ
MERKEZ EFENDİ MAH. DAVUTPAŞA CAD. NO: 123 KAT: 1-3
ZEYTİNBURNU İSTANBUL
(0212) 482 99 10
Sertifika No: 33198

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

Suat Gezgin
Veli Polat
H. Esra Arcan

Türkiye Sözlü Basın Tarihi

cilt III

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Türkiye Sözlü Basın Tarihi Araştırma Projesi

Proje Yürütücüsü
Prof.Dr. Suat GEZGİN

Proje Koordinatörleri
Doç.Dr. Veli POLAT
Doç.Dr. H. Esra ARCAN

Proje Danışmanları

Prof.Dr. Atilla GİRGİN
Prof.Dr. Nilüfer SARI SEZER
Prof.Dr. Aslı YAPAR GÖNENÇ
Prof.Dr. Belkıs ULUSOY NALCIOĞLU
Doç.Dr. Şükrü SİM
Yrd.Doç.Dr. Hasan ÜSTÜN
Yrd.Doç.Dr. Meltem ÜNAL ERZEN
Yrd.Doç.Dr. Özgü Işık YOLCU
Yrd.Doç.Dr. Sinan LAÇİNER
Yrd.Doç.Dr. Korhan MAVNACIOĞLU
Yrd.Doç.Dr. Berrin KALSIN
Yrd.Doç.Dr. Ebru Belgin YETİŞKİN
Yrd.Doç.Dr. Nuray YILMAZ
Yrd.Doç.Dr. Nihal KOCABAY ŞENER
Arş.Gör.Dr. Ersin TURAN
Arş.Gör.Dr. Ahmet Kadri KURŞUN
Arş.Gör.Dr. Hülya SEMİZ TÜRKOĞLU
Dr. Esra OĞUZHAN
Öğr.Gör. Kerim EVREN
Öğr.Gör. Yusuf Ziya AY
Aslı GEVGİLİLİ
Burçak ORÇUN
Erhan KILIÇ
İsmail YORULMAZ
Olga Untila ŞAHİN
Orhan ERİNÇ
Özgür BALİ
Serdar TALU
Sevim AYIK
Sinem BİROL

Proje Uzman ve Araştırmacıları

Doç.Dr. Cenk DEMİRKIRAN
Doç.Dr. Uğur GÜNDÜZ
Yrd.Doç.Dr. İlkay NİŞANCI
Yrd.Doç.Dr. Ümit SARI
Yrd.Doç.Dr. Nuray YILMAZ
Yrd.Doç.Dr. Süleyman TÜRKOĞLU
Yrd.Doç.Dr. Onur AKYOL
Arş.Gör.Dr. Ahmet Kadri KURŞUN
Arş.Gör.Dr. Özlem ARDA
Arş.Gör.Alper DİNÇEL
Havva BOZKURT MERİÇ

Bu araştırma projesi herhangi bir finansal destek alınmadan İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi çalışanlarının gönüllü desteği ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın kitap olarak yayımlanmasındaki katkılarından dolayı İş Bankası Kültür Yayınları'na teşekkür ederiz.

İÇİNDEKİLER

Önsöz VII

Nail Güreli 1

Altan Öymen 43

Ziya Nebioğlu 81

Hasan Pulur 105

Oktay Ekşi 131

Nevzat Ünlü 167

Halil Doğan Katırcıoğlu 193

Doğan Uluç 215

Alâeddin Bilgi 259

Orhan Erinç 287

Seraceddin Zıddıoğlu 345

Doğan Heper 371

Erol Gönenç 395

Doğan Hızlan 459

Erol Akıncılar 467

Ali Gevgilili 509

Ünal Sakman 547

Rahmi Turan 575

Suavi Kaptan 655

Alpay Kabacalı 665

Engin Köklüçınar 685

Kenan Akın 731

Dizin 775

Önsöz

Fuat Süreyya Oral 1934 yılında Velid Ebüzziya'yı ziyaret edip, gazeteci olmaya karar verdiğini söyleyerek, kendisine basın tarihiyle ilgili kaynak önermesini rica ettiğinde aldığı yanıt oldukça manidardır: "Ne tarihi? Bu mesleğin bir tarihi yoktur, olacaksan bunun için gazeteci ol." Ne mutlu ki o günden bu yana, Türkiye basın tarihi üzerine birçok çalışma yayımlanmış, bu alandaki kuraklık göreceli olarak sona erdirilmiştir. Ancak, tarih yazımının ulaşılan yazılı belgeler üzerinden yapılması çeşitli kısıtlamaları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle basın tarihinin etno-metodolojik bir yaklaşımla sözlü tarih çalışmaları ile zenginleştirilmesine ihtiyaç vardır.

Öte yandan, gazetecilik diğer pek çok özelliğinin yanı sıra, tarihle ilişkisi açısından da diğer mesleklerden ayrılır. Gazeteci, gazete haberleri ile gelecekte yazılacak tarih yazımının adeta günlük notlarını kayda düşer. Bu anlamda gazeteciler günümüzün tarih yazıcıları, bir başka deyişle çağdaş "vakanüvis"lerdir. Aynı zamanda, gazeteciler tarihe not düşerken birçok tarihi olayın da birinci elden tanıkları olarak yazdıklarının ya da yazabildiklerinin dışında da pek çok tanıklık biriktirirler.

İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü bu tanıklıkların kişisel deneyim ve birikimler olarak kalıp, yok olma-

ması amacıyla Türkiye Sözlü Basın Tarihi çalışmasını projelendirerek çağına tanıklık eden gazetecilerin tanıklıklarını derleyip arşivleme çalışmasını başlatmıştır. Çalışma, 1910 yılında Osmanlı tabiyetinde doğan gazetecilerle başlatılmıştır.

Bu noktada çalışmanın kavramsal çerçevesi üzerine bazı bilgileri aktarmak yararlı olacaktır. Paul Thompson sözlü tarih çalışmalarını "geçmişin sesi"ni bugüne taşıyan bir çaba olarak tanımlar. Sözlü tarih çalışmaları tarih yazımından farklı olarak, yazılı kaynaklarda mevcut olmayan geçmişi açığa çıkarmayı hedefler. Tarihi yorumlamak yerine olguları, gerçekleri, kanıtları bireylerin deneyimine başvurarak kaydetmeyi amaçlar. Böylelikle tarihçilerin geçmişi yeniden inşa edebilecekleri belgeler birinci el tanıkların anlatıları aracılığı ile doğrudan derlenerek kaydedilir. Bireysel anı ve hatırlamaları esas alan sözlü tarih çalışmaları bu noktada eleştirilerek, kişisel hafıza ve hatırlamanın gerçeği tahrif edebilme potansiyeline dikkat çekilmiştir. Gazetecilik, antropoloji, tarih, sosyoloji gibi çeşitli bilim alanlarının katkı ve katılımı ile disiplinler arası zenginliklerle geliştirilmiş olan sözlü tarih çalışmaları bu anlamda eklektik karaktere sahip bir etno-metodolojik araştırma yöntemidir. Tek bir röportaj-söyleşi-mülakattan derinlemesine mülakat veya nehir söyleşiye veya kapsamlı araştırma projelerine kadar çok çeşitli formlarda olabilir. Bu çalışma, diğer tüm sözlü tarih çalışmaları gibi kapsamlı bir ön araştırma, görüşme ve görüşmelerin kaydı ve kayıtlı sözlü görüşmelerin yazılı belgeye dönüştürülmesi olmak üzere üç aşamayı içermektedir. İlk aşamada, ön araştırma konuyla ilgili literatürün araştırılması, görüşülecek kişilere ilişkin biyografik araştırma, soru formunun hazırlanması, katılımcıların belirlenmesi ve iletişim kurulması sürecini içermiştir. Bu süreç kapsamındaki tüm çalışmalar gönüllülük temelinde gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada görüşülmek üzere belirlenen isimler zaman içinde artmış ve çalışma toplam 54 kişi ile gerçekleştirilen görüşmeleri içermiştir. Türkiye basınının sözlü tarihini kayıt altına alan görüşmeler sesli-görüntülü kayıt altına alındıktan sonra görüşmenin kaydı, deşifre edilerek yazılı hale getirilmesi, eksik isim, tarih gibi

bilgilerin tamamlanması, görüşülen kişinin özgün tavrının korunarak yazıya dökülen bilgilerin yayına hazır hale getirilmesi aşamalarını içermiştir.

Görüşme çerçevesini belirleyen sorular kişisel, mesleki özgeçmiş ve toplumsal çevre ve kurumsal ilişkiler olmak üzere üç ana tema üzerinden belirlenmiş ve 29 soru sıralanmıştır. Soru seti içinde gerek yapılandırılmış sorular gerekse yarı yapılandırılmış sorulara yer verilerek görüşme akışı içinde ihtiyaç duyulabilecek esneklik sağlanmıştır.

Çağına tanıklık etmiş gazetecilerin kendi deneyimleri ışığında günümüze aktardıkları tanıklıkların derlendiği *Türkiye Sözlü Basın Tarihi* adlı çalışmanın şu an elinizde bulunan üçüncü cildi 1932 ile 1944 yılları arasında doğan gazetecilerin tanıklıklarını içermektedir.

Böylelikle, Türkiye tarihinin hukuki, politik, sosyal ve kültürel dönüşümünün Türkiye basın tarihi içindeki yansımaları sözel kaynakların anlatılarına dayalı olarak bir kez daha gözden geçirilmek üzere okura sunulmaktadır.

Kitapta yer alan tanıklıklar, kronolojik ve tematik kategorilere ayrılarak içeriklendirilmiştir. Böylece söz konusu zaman diliminde gazetecilerin kişisel özgeçmişleri aracılığı ile döneme ait sosyoekonomik ortam tasvir edilirken, diğer yandan, çalışmanın gazetecilik faaliyetlerinin pratiğini belirleyen gelişmeleri de içerebilmesi amacıyla belirli tematik izlekler takip edilmeye çalışılmıştır. Tematik izlekler ana hatları ile dönemin gazetecilik pratiğinin düşünce ve ifade özgürlüğü, gazetecilik etiği, gazetecilerin nitel donanımı (eğitim vb.), gazetecilerin sosyoekonomik hakları ve mesleki örgütlenme, gazeteci-gazete sahibi ilişkileri, gazeteci-iktidar (hükümet-ordu-sermaye) ilişkileri, basının teknolojik olanakları ve cinsiyet açısından basında çeşitlilik konularını öne çıkarmaktadır.

Görüşmelere zaman ayırarak, değerli birikim ve kişisel anılarını bizimle paylaşan çok değerli katılımcıların katkıları olmasaydı bu çalışma gerçekleştirilemezdi. Çalışmamız sırasında görüşme yaparak tanıklıklarını derlediğimiz çok değerli meslek duayenleri-

mizden İlhan Selçuk, Ali İhsan Göğüş, Metin Erksan, Taha Toros, Halil Doğan Katırcıoğlu, Hasan Yılmaer, Necmi Tanyolaç, Sadun Tanju, Suavi Kaptan, Selami Akpınar, Bedii Faik Akın, Fikret Otyam, Ziya Nebioğlu, Oktay Akbal, Alpay Kabacalı, Erol Simavi, Leyla Umar, Vasfiye Özkoçak, Yıldız Sertel, Özcan Ergüder ve Hasan Pulur'u ebediyete uğurladık. Katkıda bulunarak çalışmamızın Türkiye basın tarihini aydınlatmasını sağlayan tüm katılımcılara teşekkürü bir borç biliriz. Öte yandan, çalışmanın her aşamasında katkıda bulunan ve emek veren İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi mensuplarına da teşekkür ederiz.

Gazetecilik pratiğinin dününe ilişkin bazı detayları sizlere aktararak, gazeteciliğin yarınına ışık tutmak istedik. Başlattığımız çalışmanın sadece basın tarihi araştırmacılarına değil, Türkiye'nin dününü anlamak isteyen tüm okurlara yararlı olması dileğimizdir.

Suat Gezgin

EROL AKINCILAR

1938 -

Görüşme Tarihi: Ekim 2008

Yayına Hazırlayan
Ahmet Kadri Kurşun

Görüşmeci
H. Esra Arcan

"Babam Türk milli eğitimine otuz yedi yılını vermiş bir öğretmen"

Ben Denizliliyim. İlkokul öğretmeni bir babanın, ev kadını bir annenin ilk çocuğuyum. Babam rahmetli Hüsamettin Akıncı, Türk milli eğitimine otuz yedi yılını vermiş bir öğretmen, daha doğrusu başöğretmen. O dönemlerde okul müdürleri yok, başöğretmenler var. Annem de ilkokul tahsilli bir ev kadını. Neden ilkokul tahsilli? Çünkü annemin yetiştiği yıllarda köy, kasaba yerlerinde kızların okuması pek iyi karşılanmıyor. Halbuki annemin babası, yani dedem bir nahiye müdürü. Çağdaş bir görüşü var ama çevrenin baskısıyla annem ilkokulu zor bitiriyor. Diğer tahsilleri yapamıyor, zaten yapma olanağı da yok, çünkü 1920'li ya da 1930'lu yıllarda ortaokullar, liseler, sadece belli yerlerde var. Denizli'nin sadece Denizli Lisesi var. Benim üç kardeşim daha var, ikisi erkek biri kız. O kardeşlerim de babamın mesleğini seçmişler. Ortanca kardeşim köy enstitüsü mezunu. Lise fark sınavlarını verdikten sonra üniversiteyi bitirdi. Diğer kardeşim de üniversite mezunu, ikisi de liselerde çeşitli branşlarda öğretmenlik yapmalarının yanı sıra yöneticilik de yaptılar. Kız kardeşim de evliliği dolayısıyla lise tahsilini yarıda bıraktı.

Erol Akıncılar 7 yıl süreyle başkanlığını yaptığı ve halen onursal başkanı olduğu İzmir Denizlililer Derneği'nin İzmir'deki çeşitli etkinliklerinde dernek yöneticileri ile birlikte.

"Atatürk vefat edince babam ameliyatı beklememiş"

Benim doğum yerim İstanbul'un Şile kazasının Evrenli köyü. Babam öğretmenliğe Evrenli köyünde başlamış. Atatürk'ün vefat ettiği yıl, ben bacağımdan ameliyat edilmemi gerektiren bir yara nedeniyle hastanedeymişim. Ameliyat saatinde, Atatürk'ün vefat haberi gelince babam doktordan ameliyatı ertelemesini istemiş, "Ben gideceğim" demiş, ameliyatı beklememiş. Atatürk'ün vefatı dolayısıyla tabii büyük bir matem havası var. Yani bununla şunu söylemek istiyorum: Cumhuriyet'in temel değerlerine sahip, laik Cumhuriyet'imizin her zaman yanında bir öğretmen olan babamız örnek bir eğitimciydi, zaten öğretmenler genellikle öyledir. Bir sene sonra babam Denizli'ye tayin istiyor ve Denizli'nin Çal kazasının köylerinde, üç dört köyde başöğretmenlik yapıyor. Ben İzmir'de uzun zamandır kalıyorum. Birçok arkadaşımız nüfusunu İzmir'e almasına rağmen, biz almadık. Kökenimiz Denizli'dir. Çocuklarımızın doğum yerleri başka başka olmasına rağmen biz Denizliliyiz. Bizim Ortaköy [Çal'ın Ortaköy'ü] babamın esas doğum yeri. Yaz tatillerinde de Ortaköy'e giderdik. Köyde bağlarımız, tarlalarımız vardır.

1930'lu yıllar veya 40'lı yıllar yokluk içerisinde olan yıllar. Köy yerinde yalınayak gezildiği yıllar. Bir elbisemiz oluyor, o elbise dar gelince küçük kardeşe geçiyor. Elinden dikiş geldiği için annemiz bunu hallediyor. Böylesine bir düzen içerisinde büyüyoruz.

"Ortaokul yoktu, beşinci sınıfı iki sene okudum"

İlkokulu Çal kazasının Süller kasabasında 11 yaşında bitirdim. Çal'da ortaokul yok ve 12 yaşında ortaokula gidiliyor. Bu nedenle beşinci sınıfı iki sene okudum. Babam bir sene daha okumamı söyledi. O dönemlerde "meccani tayfası" diye bir durum var; devlet sizi okutuyor. Sınav yapılıyor ve yatılı okullarda devlet hesabıyla okuyorsunuz. Ama babam nedense bizi meccani sınavına sokma-

dı. O zaman Denizli Lisesi'nin adı İsmet İnönü Lisesi'ydi. İsmet İnönü Lisesi'ne girdik; ortaokul ve liseyi leyli olarak altı sene okudum. Leyli okulun bazı özellikleri vardır, güzellikleri vardır, tabii sıkıntıları da vardır. Ancak hafta sonu çıkabiliyorsunuz ama çalışma yönü itibariyle daha rahat bir imkân var, etütler vardır. Babam her ay bana para gönderiyor, okulun taksitlerini ödüyor. Diğer taraftan kardeşlerim de büyüyor. Bununla şunu söylemek istiyorum: Bir öğretmen baba, çocuklarının da okumasını istiyor. Bunu her öğretmen yapar mı? Sanırım yapar. Yapmayanlar da belki vardır.

"Cicero yöntemiyle kekemelikten kurtuldum"

Ortaokul yıllarım sıkıntılı geçti. Küçükken kekemeydim, neredeyse iki kelimeyi bir araya getiremiyordum. Otuz kırk kişilik sınıftasınız, sınıfta kekemelik dolayısıyla konuşma imkânınız olmuyor; konuşsanız da alay konusu oluyorsunuz, eğlence konusu oluyorsunuz ya da size öyle geliyor. Örneğin "sen" derken "se-se-

se-se-sen" diye başlarsan, bu değişik bir ortam yaratıyor. Bu kekemelik rahmetli pederde de vardı. Bu sanırım kalıtımsal bir durum. Ortanca kardeşimin oğlu da kekeme; mühendis oldu. Ama zamanla geçiyor. Ama geçmeyen de oluyor; onun için zor geçti ortaokul yıllarım. Yazılılardan çok iyi not alıyorum, hatta bazen sınıfın en yüksek notunu alıyorum. Tabii yüksek not alınca öğretmen kaldırıyor, "Gel bakalım" diyor ve yazılıda sorduğu soruları sözlüde soruyor, tabii kekemelikten dolayı anlatamıyorsun, söyleyemiyorsun. Bu sefer de öğretmenin kafasında "Acaba kopya mı çekti?" sorusu oluşuyor. Tabii bu, sıkıntı üzerine sıkıntı getiriyor. Böylesine sıkıntılı bir şekilde ortaokul hayatım oldu ama sınıfta kalmadan liseye geçtim.

Bir tarih hocamız vardı, Burhan Saraçoğlu. Okulun başmuaviniydi. Ünlü hatip Cicero'nun kekemeliği ağzına taş koyarak yendiğini anlattı. Yaz tatilinde köye gidiyoruz, pek aklım almadı bunu ama denemekte fayda var dedik. Çakıl taşlarını aldık, dilimizin altına koyduk. Bağda tarlada geziyoruz, yolla, taşla, kuşlarla konuşuyoruz. Yaz boyunca yaptım ve faydasını da gördüm.

Ben 1954-55 yılı mezunuyum liseden, hiç kalmadan ve haziran döneminde mezun oldum. Bizim sınıftan üç kişi mezun oldu, otuz beş kişilik sınıftan, biri de benim. Liseler bizim dönemimizde dört seneydi, ama 1954-55 ders yılında üç seneye indi, yani liseler o sene iki mezun verdi, hem lise üçler mezun oldu hem de dörtler mezun oldu.

"Müzik hocamız, yemek yerken bize keman çalardı"

Yaz aylarında köye gidiyoruz, ben mandolin çalıyorum. İsmail Acar adında bir müzik hocamız vardı, hep kemanla gelir, Beethoven, Mozart çalardı. Biz tabii gülerdik çünkü alışmamışız o müziğe. Müzik hocamız nöbetçi olduğu zaman kemanıyla gelir, akşam yemek saatinde bize keman çalardı kulağımızı alıştırmak için. Biz mandolinle başladık. Ben iyi mandolin çalıyordum, sonra kemana döndük ama kemanı çalamadım.

Bizim rahmetli peder, imam hatip mezunu. Sonradan fark imtihanını vererek öğretmen oldu. Dolayısıyla hocalık vasfı da var. Bu nedenle Hüsamettin Hoca denirdi. Arapçayı çok iyi bilirdi. Zaten rahmetli büyük dedem Mustafa Efendi Hoca da köyün cami hocasıydı. Cuma günleri vaaz verirdi. Böyle bir aile yapısı var. Babamlar da dört kardeş, bir tanesi vefat etmiş. Amcam da yine eski Milli Eğitim müdürlerinden. Şunu demek istiyorum: Köyde okuyan sayısı az, hele üniversiteye giden öğrenci sayısı çok az. Üniversiteye gidiyorsanız, köylünün gözünde daha bir büyüyorsunuz; geliyorsunuz yaz tatiline, Ankara'da okuyorsunuz, "Bize Ankara'yı anlat, okulu anlat" gibi sorular sorarlardı. Böylesine bir şey.

Köyden Ankara'ya, Ankara'dan İzmir'e

İyi dereceyle liseyi bitirdik, Ankara'ya geldik. O zaman üniversite sınavı yok. Ankara Hukuk Fakültesi'ne, bir de Tıp Fakültesi'ne kaydolduk. Tıbbiye daha bir seçici oluyor, orta dereceleri almıyorlar, pekiyi ve iyiyi alıyorlar. Tıbbiyeden yazı geldi: "Kaydınızı yaptırın" diyorlar; Hukuk Fakültesi'nden de aynı şekilde. Tıp Fakültesi altı yıl, Hukuk Fakültesi dört yıl. Rahmetli peder dedi ki: "Oğlum, bu Tıp uzun iş (büyük amcamızın doktor olan çocuklarını görüyoruz), okul bitecek, ihtisas yapacaksınız... Dört yılda bu Hukuk'u bitirip avukat mı olacaksın, hâkim mi?"

Ankara Hukuk Fakültesi'ne kaydolduk. Ankara Hukuk Fakültesi'nde bin kişilik bir anfi, oturacak yer yok, ayaktasınız. Gitseniz de oluyor, gitmeseniz de oluyor. Ne yoklama var, ne "Sen kimsin?" diyen var. Köyden gelmişsin, Ankara insanı cezbedici bir yer. Haziran döneminde sınavlara girdik. O zaman altı ders var, ikisinden yazılı, diğer dördü sözlü. İki yazılıyı alırsanız sözlülere girebiliyorsunuz. Bir de beşin altında not almayacaksınız. Tabii o zamanın ünlü hocaları var. Mesela hukuk başlangıcı hocası Ord. Prof. Dr. Sabri Şakir Ansay var; hocaların hocası. Roma Hukuku ile Başlangıç yazılısı açıklandı, ikisinden 13 not aldık. 14 almam lazım. Dedik ki sözlüden telafi ederiz.

Şöyle de bir sistem var o zaman: Altı dersten toplam 42 puan alacaksınız. 42 puanın altında alırsanız sınıfta kalıyorsunuz. Yeniden yazılılar hariç, sözlülere giriyorsunuz. Haziranda girdik. Sınav sonuçları açıklandı, 41 almışım. Eylülde tekrar girmem lazım, tabii büyük üzüntü yaşadım, çok da iyi çalışmıştım. Yazın köyde yeniden o dört dersi çalıştık. Eylülde imtihana giriyoruz, bu sefer 40 aldım. Sınıfta kaldık. İkinci sene yeniden devam ettik. Ama tabii rahmetli peder zorlanıyor, Ankara gibi bir yerde Hukuk yurdunda kalıyorsunuz, diğer kardeşlerim okuyor.

Bir gün, babası Danıştay'da olan bir arkadaşım vardı –o zamanlar Danıştay'a Şura-yı Devlet derlerdi–, oraya memur alınacağını söyledi. Üstelik askerlik mecburiyeti de yokmuş. Sınava girdik, sınavı birincilikle kazandım. Danıştay'da memur olduk. Hemen babama mektup yazdım. Babam da bana mektup yazdı: "Oğlum okul ne olacak? Biz sana para göndeririz, okula gidebilirsin." Babama okulda devam mecburiyeti olmadığını anlattım, derslerime yine çalışacağımı bildirdim, bir müddet bu şekilde mektuplaştık. Bir ayın sonunda memuriyet maaşımı aldım, babama bana para göndermemesini söyledim.

Çalışıyorsun, okula gitme imkânın olmuyor artık. Sabah geliyorsun, akşam çıkıyorsun. Haziran geldi, o dört dersten sınava girdik. Bu sefer 39 aldık. Eylülde verelim dedik. O sırada yurtta bir arkadaşın İzmir'den arkadaşı geldi, Ziraat Bankası'nda müfettiş, Hukuk'a kaydını yaptırmış. İzmir'deki Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu mezunu (sonradan İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, sonra da fakülte oldu). Konuşurken dedi ki: "Ben Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu mezunuyum; her geleni alıyor, her giren de buradan mezun oluyor. Olmuyorsa gidip orada şansınızı deneyin." Ben birkaç gün sonra izin alarak hemen atladım gittim Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu'na.

Okulun müdürü Prof. Dr. Saffet İrtenk ile konuştum. Bana kayıtların kapandığını söyledi. Ben okula girmem gerektiğinde ısrarcı oldum, kayıt yaptırmayanlar olabilir diye de yedek listeye alındım. Ankara'ya döndüm. Bir gün telefon açtım ve kaydımın yapıldığını

öğrendim. Hemen Danıştay'a istifamı verdim, atladım İzmir'e geldim, orada yeniden başladım.

Şiirli yıllar

Ben Ankara yıllarında şiirle uğraştım. Her insan hayatının bir safhasında şiir yazar, şiir okur. Ama bazıları şiirlerini kendi not defteri içerinde bırakır, bazıları da kitaplaştırır. O zamanlar Ankara'da bir sanat çevresi var; oralara gidip şiir okuyoruz. O yılların edebiyat matinelerinde Özkan Gönlüm var. Özay Gönlüm'ün ağabeyi, o da Denizlilidir, Şemsi Belli var, Yavuz Bülent Bakiler var, Fevzi Halıcı var...

Özkan Gönlüm *Yaşamak Güzel* diye bir kitap bastırdı. Bana da "Gel senin de şiirlerini toplayalım" dedi. Ben de bir kitap bastırdım, adı da *Hep Yek*. O yıllarda gençliğin verdiği heyecan da var ama birden o camia içerisinde aranan isim oluyorsunuz. İzmir yıllarımızda şiir günleri, matineler devam etti. Bir de ben ikinci sınıftayken akademinin talebe cemiyetine seçildim. O dönemlerde talebe cemiyetinde olmak önemli. Akademide de edebiyat matinelerini talebe cemiyeti adına ben düzenliyorum. Şairlerin yanı sıra devlet tiyatroları sanatçıları da geliyor. Mesela Suat Taşer geliyor, Saim Alpago geliyor.

Okulda kız arkadaşlarımız da oluyor. Bir kız arkadaşım var, okulun en güzel kızlarından. Bir vesileyle bir süre arkadaşlık yaptık, sonradan bizim hatamız yüzünden ayrıldık. İstanbul'a gidiyorum, vapurun güvertesindeyim, herkesi uğurlamaya geliyorlar, biz yapayalnız güvertede bakınıyoruz. Martılar uçuşuyor, ne uğurlayanımız var, ne gelenimiz var. Kendimizi terk edilmiş bir halde görüyoruz ve bir dörtlüğü orada, 60'lı yıllarda söylüyoruz, tabii konu İzmir:

Herkesi eşi dostu, beni de martılar uğurladı,
Deniz her yerde mavi, martı her yerde beyaz
Ama İzmir'de deniz bir başka mavi-masmavi
Martı bir başka beyaz, bembeyaz

diye, Orhan Veli tarzı bir dörtlüğümüzle gidiyoruz. Ama biz bu işi çok erken bıraktık. Artık biz mi şiiri bıraktık, şiir mi bizi bıraktı... Hani hepimiz "duygusalım" deriz ya, bazılarımızda bu duygusallık ağır basıyor herhalde. Ben bu şiirlerden etkileniyorum. Sadece şiirlerden değil tabii, bir şarkıdan da etkileniyorum. Bakmayın böyle sert görünüşlü, değişik bir tavırlı oluşumuza; ağlarım da, gözyaşım boldur.

"Gazeteciliğin heyecanı ve cazibesi var"

Ben gazeteciliğe 1961 yılında öğrenciyken başladım. O dönemde sınıfımızda gazeteci bir arkadaşımız vardı. Bir akşam gazetesinde çalışıyordu, *Ege Telgraf* adında köklü bir gazete. O zamanlar akşam ve gündüz gazeteleri vardı. İzmir'de bir tek akşam gazetesi vardı. Ankara'da, İstanbul'da akşam gazeteleri yayımlanıyor, günün haberlerini veriyordu. Çok da satan gazetelerdi bunlar, çünkü günün haberini veriyor ve ilgi çekiyorlardı. O arkadaşımızla tanıştık, rahmetli Mustafa Özbir. Akşamki gazetelere saat bire kadar haberler alıyorlar veyahut bir buçuğa, ikiye kadar, akşam dörtte de piyasaya çıkıyorlar diye anlattı. Gazetede üniversite öğrencisi olan birine ihtiyaç duyulduğunu söyledi.

Bunun öncesinde benim aklımda gazetecilik yoktu. Okulu bitirmeyi ve kendi alanımda çalışmayı düşünüyordum. Okulun da üç bölümü vardı: Maliye Bölümü, Bankacılık Bölümü, Dış Ticaret ve Konsolosluk Bölümü. Ben Dış Ticaret ve Konsolosluk Bölümü'nden mezunum. O şube biraz daha kolay. Adına bakmayın siz, Dış Ticaret ve Konsolosluk deniyor ama okul kurulduğundan beri oradan mezun olan hiç kimse de konsolos olmamış.

Gazeteye gittik, konuştuk. Benim özel durumumu sordular, yaşantımla ilgili bir saatlik konuşma yaptılar ve gazetenin patronu olan Nedim Çapman –İzmir'de *Yeni Ekonomi* gazetesinin sahibidir ve İzmir'in en yaşlı gazetecisidir şu anda*– Amerika'da mastır

* Nedim Çapman 31 Mayıs 2012'de vefat etmiştir.

yapmış bir ağabeyimizdir, "Yarın başla" dedi, "Mustafa Özbir'le beraber, polis-adliye muhabirisin." Bizim mesleğin ana bölümü polis-adliyedir. Çevrenize bakarsanız birçok arkadaşımız, birçok ağabeyimiz polis-adliyeden gelmişlerdir. Zamanla kimisi ekonomiye geçmiştir, kimisi politika muhabirliğini seçmiştir. Polis-adliye muhabirliğine başladım.

Gazetecilik cazip bir meslek: Bir kere hiç konuşamayacağınız insanla konuşuyorsunuz. Valiyle konuşuyorsunuz. Bakan geliyor, basın toplantısında beraber oluyorsunuz. Oda başkanları, belediye başkanları... Bir dünyadan bir başka dünyaya giriyorsunuz. Ayrıca bir de haberi yazıyorsunuz, gazetede isminiz çıkıyor, resminizi koyuyorlar. Sanki sanıyorsunuz ki sizi herkes okuyor, yani bir yere gittiğiniz zaman tanınıyorsunuz. Halbuki sizi o gazetenin okuyucuları tanıyor, böylesine bir durum. Cazibesi var. Tabii bir de işin heyecanı var nasıl haber buluruz, nasıl yaparız diye.

Bizim gazeteciliğe başladığımız dönemlerde haber atlatma diye olay vardı. Özel haber yapma vardı. O yıllarda İzmir gibi büyük bir şehir dahi olsa, Eşrefpaşa'da, Tepecik'te, Güzelyalı'da bir cinayet işlenmesi, o cinayetin resminin gazetede yayımlanması çok önemli bir olaydı. Cinayeti gece öğreniyorsunuz; evine gidiyorsunuz, ölenin resmini alıyorsunuz, katil zanlısının fotoğrafı çekiliyor.

Akşam gazetesi, sansasyon-magazin gazeteciliğinin daha güçlü olduğu bir alan. Bunu gazete kendisi yaratıyor. Başka türlü satamazsınız, yani bir yerde gazeteyi basmak önemli değil, satmak önemli. Bugün dahi İzmir'de satışı olmayan günlük gazeteler var. Akşamcı gazete elbet magazine önem veriyor, elbet insanda bir heyecan yaratacak habere önem veriyor, çünkü satması ona bağlı.

212 sayılı yasanın sağladığı haklar: "Aldığımız ücreti söylediğimizde inanmıyorlardı"

Ege Telgraf'da çalışırken polis-adliye muhabirliğinin yanı sıra vilayete bakıyorum, derken bu sahalardan belediyeye geçiyoruz. *Akşam* gazetesi İzmir bürosunun şefi Necat Türkeri ağabeyimiz

Erol Akıncılar, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Ahmet Piriştina ile.

var. Bu bahsettiğim, Malik Yolaç'ın *Akşam* gazetesinin sahibi olduğu dönem. Bir gün beni çağırdı ve *Akşam*'ın İzmir bürosunda çalışmak isteyip istemeyeceğimi sordu. *Ege Telgraf* gazetesinde bir sözleşme yapmışız ama normal sözleşmenin bedelini almıyoruz. Gazeteciliğe başladığım 1961 yılında 150 lira alıyorum, 150 lira bana yetiyor. Öğrenciyim ve yurtta kalıyorum, 20 lira veriyorsunuz, yemek de çıkıyor. O günün şartlarında o para yetiyor.

O dönemde çıkan, çalışanlarla çalıştıranlar arasındaki münasebeti düzenleyen 212 sayılı yasamız var. O yasanın çıkışıyla gazetecilere, çalışanlara önemli haklar verildi; kıdem tazminatıdır, izindir, ücretlerde iyileştirmedir... *Akşam* gazetesinden 300 lira veya 400 lira alıyordum. *Demokrat İzmir*'e geçtim daha sonra. *Demokrat İzmir*'de tam sözleşmemin karşılığını aldım, yani 212 sayılı yasanın getirdiği sözleşme haklarıyla. Yani 1250 brütün 930 lirası elimize geçiyor. O günün şartlarında, yirmi beş yıllık bir emniyet mensubu veyahut devlet memuru bu parayı alıyorsa, hemen

mesleğe başlayan bir gazeteci de bu parayı alıyorsa, demek ki maddi yönden tatmin edilen bir mesleğin mensuplarısınız.

1964'te yedek subay olarak askere gittim. 212 sayılı yasanın askere gidenlerle ilgili bir özelliği var; gazete askerde de para ödeyecek. Gazete bana bunu ödemedi. Ben de gazeteyi mahkemeye verdim. Askerliği Kırklareli'de yedek subay olarak tamamladım, İzmir'e döndüm, döndüm ama nerede çalışacağım? Çalıştığım gazeteyi mahkemeye vermişim. Bir gün *Demokrat İzmir*'in foto muhabiri Şenol Çetin ile karşılaştık. *Demokrat İzmir*'in o zamanki yazı işleri müdürü İlhan Esen'in beni aradığını, yeniden gazeteye almak istediğini söyledi. Ama ben gazeteyle mahkemeliğim. Gittim İlhan ağabey ile görüştüm. Ertesi gün davadan vazgeçme yazısını verdikten sonra işe başladım.

Karakollara dağıtılan, yakılan, Yassıada'da davası olan bir gazete: *Demokrat İzmir*

Gazetenin sahibi Adnan Düvenci, Başbakan Menderes'in arkadaşı. *Demokrat İzmir* ilk çıkışında Demokrat Parti'yi desteklemiş ve Demokrat Parti'ye Ege'de büyük de katkısı olmuş. O dönemlerde Türk siyasetinde, "Ege'de tutan bir parti, Türkiye'de tutar" denirdi. Ama daha sonra Menderes'le yolları ayrılmış ve Menderes'e karşı yayın yapan bir gazete haline gelmiş. Bundan dolayıdır ki 27 Mayıs 1960 devrimi öncesi, *Demokrat İzmir*, Demokrat Partililer tarafından yakılan, ateşe verilen bir gazete, Yassıada'da da davası olan gazete.

Gazetede Ziya Hanhan'ın "İnsaf be Paşam" diye bir köşesi var; hemen her gün Demokrat Parti'ye ağır eleştirilerde bulunuyor. Mesleğin duayenlerinden başyazar Naci Sadullah var; Ahmet Angın var. *Demokrat İzmir*'in satışı yüksek. Düz makineyle sabahlara kadar baskı yapan bir gazete halinde. *Demokrat İzmir*, Ege illerinde bayilerin yanı sıra izdihamdan dolayı karakollara da gidiyor, çünkü dağıtımı bayi sistemiyle yapamıyorsunuz. Yüzlerce insan gazete almak için bayiye geliyor ve tartışmalar çıkıyor. Gaze-

Erol Akıncılar, Demokrat İzmir gazetesinde çalıştığı yıllarda 2. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'ye 27 Mayıs 1960 devriminden önce gazetenin yakılan matbaasıyla ilgili bilgi verirken.

te yetmiyor, okuyucular karakollara gidip bazı yerlerde sıraya giriyor. Bu, o dönemin iktidarının baskılarının sonucu ortaya çıkan bir durum. Gazete bitiyor, ikinci baskılar yapılıyor, şehre yetiştirilemiyor. O zaman dağıtım şimdiki gibi değil. *Demokrat İzmir* o dönemin en muhalif gazetesi olarak biliniyor. Gazeteye de onlarca dava açılmıştır.

27 Mayıs öncesinde ortam gergin. Artık köylerde, kasabalarda kahveler ayrılmış: Cumhuriyet Halk Partililer bu kahveye gidiyor, Demokrat Partililer o kahveye gidiyor. O kadar çok partili militan var ki... Halk Partili birisi oğluna Demokrat Partilinin kızını almıyor. Böylesine günler yaşayan bir ülke haline gelmiş Türkiye. Sanki halk arasında bir kin, düşmanlık var.

Bazı yayınlar iktidarı büyük ölçüde rahatsız ediyor, Demokrat Parti'nin il teşkilatını, ocak bucak teşkilatlarını rahatsız ediyor. Bir

akşam toplanıyorlar, *Demokrat İzmir* gazetesinin giriş kapısını kırıyorlar, makineleri ateşe veriyor, yangın çıkartıyorlar. Bu arada gazetenin sahibi Adnan Düvenci, kendi ifadesine göre, çatıdan yandaki çatıya atlıyor ve yaralanıyor, bunun sonucunda da gözlerinden oluyor. Bu rahmetli Adnan Düvenci'nin kendi ifadesi. 27 Mayıs'tan sonra, *Demokrat İzmir*'i basanlar bir bir yakalanıyor. Yassıada'ya götürülüyorlar. Orada uzun süreli dava oluyor ve gazeteyi yakanlar mahkûm oluyorlar.

"O zamanlar hepimiz sendikalıydık, bugün hiç kimse sendikalı değil"

Demokrat İzmir'de çalışıyoruz. Bir grup arkadaşımız geldi; genç arkadaşlarımız. Türkiye Gazeteciler Sendikası'nın İzmir şubesi iyi yönetilmiyor; şubedeki sendikacılar patronlara yakın isimler. "Biz önümüzdeki dönemin sendika seçimlerine gireceğiz. Sen başkan olacaksın; sendikanın İzmir şubesi başkanı olacaksın" dediler. "Tamam" dedik, sendika seçimlerine girdik ve büyük çoğunlukla kazandık; 1968 yılıydı. Ben hatırladığım kadarıyla Hikmet Çetinkaya, Kaya Çelikkanat'ın yönetim kurulunda olduğu Türkiye Gazeteciler Sendikası İzmir şubesine başkan seçildim. Gazetelerle toplu sözleşmeler yaptık.

"Bazı işler vardır, bazı meslekler vardır, girdiniz mi çıkamıyorsunuz ve gazetecilik bunların başında gelir"

Bu arada, 1968 yılında *Demokrat İzmir* yayınına ara verdi. Kol işçileri greve girdi; matbaa işçileri greve girdi. Bir nevi uyuşmazlık ortamı yarattılar. Gazetenin sahibi Adnan Düvenci, "Ben yıllarca size ekmek veriyorum, karşılıklı anlaşarak yapılacak bir şeyi, değişik bir şekle soktunuz; gazeteyi kapatıyorum" dedi.

Yüzlerce insan, gerek beden işçileri, gerek fikir işçileri açıkta kaldık. Ama bir hafta sonra patron beni çağırdı, "Erol Bey, bu

(soldan sağa) Ankara Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Nazmi Bilgin, İzmir Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Erol Akıncılar ve Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Orhan Erinç.

gazeteyi kısa sürede yeniden çıkaracağız. Gazetenin çıkmadığı dönemde sizinle çalışmak istiyorum. Aldığınız parayı aynen alacaksınız ama sigorta falan yapamayacağım. Birkaç arkadaş daha alacağız; yeni gazetenin çıkışını birlikte organize edeceğiz" dedi. Ben o zaman Anadolu Ajansı'na başvurmuştum, Anadolu Ajansı'nın istihbarat şefi rahmetli Mehmet Ali Keskin'di. Patron bunu duymuş; Mehmet Ali Keskin'in arkadaşı. Anadolu Ajansı işini bırakmamı, birlikte iyi işler yapacağımızı söyledi. Ben de sanki işten ayrılmamış havasında gazetede devam ettim. Bu dokuz ay kadar sürdü. Bu sırada Adnan Düvenci rahmetli oldu, tabii bir boşluk oldu. Gazetenin sahibinin hanımı gazeteyi çıkaracak mı, çıkarmayacak mı? Bir haber geldi, gazete çıkmayacakmış.

Bu sefer bir arkadaşım geldi. Emekli Sandığı'nın Efes Oteli var, İzmir'in tek lüks oteli, oraya gece müdürü alınacağı haberini verdi. Efes Oteli'nin genel müdürü Nazif Bölükbaşı ile konuştuk, anlaştık. Ücreti de gayet iyi. Ama o sırada gazete sahibinin hanımı bizi topladı ve gazetenin çıkacağını söyledi. Bazı işler vardır, bazı meslekler vardır, girdiniz mi çıkamıyorsunuz ve gazetecilik de bunların başında gelir. Ertesi gün, Nazif Bölükbaşı'na giderek *Demokrat İzmir*'in yeniden çıkacağını ve gazeteciliğe devam edeceğimi söyledim.

Gazetenin yeniden çıkışı elbet destek buldu ama gazeteyi bilmeyen, gazeteciliği bilmeyen birinin işi yönetmesi noktasında

şüpheler vardı. Çünkü gazetenin sahibi eski bir bankacı hanımdı, gazetenin de sadece idari işleriyle ilgilenirdi. Tabii ne olacağı, ne yapılacağı konusunda tereddütler vardı. Ama hiç de öyle olmadı. Gazetenin yöneticilerini, yine gazeteciliği bilen insanlardan seçti. Biz eski çalışanlar vardık. O dönemde İlhan Esen, tecrübeli bir gazeteci olarak, *Günaydın*'ın İzmir temsilciliğini yapmış, *Hürriyet*'in İzmir temsilciliğini yapmış ağabeyimiz yazı işleri müdürü oldu ve gazete çıkmaya başladı.

Bir dönem Attilâ İlhan geldi; *Demokrat İzmir*'e yazı işleri müdürlüğü ve başyazarlık yaptı. Sonra ayrıldı. Bu arada, 1969 yılında ben de artık gazetenin istihbarat şefiydim, artık muhabirlik dönemim bitmişti. Kalabalık bir yazı işleri kadromuz, on bir tane de muhabirimiz vardı.

"*Demokrat İzmir* gazetesindeyken dokuz ay TRT için de çalıştım, gazete sahibi konuyu hiç açmadı, tazminatımı da ödedi"

Demokrat İzmir'de istihbarat şefiyken, TRT İzmir Haber Müdürlüğü'nden aradılar, "TRT'de çalışır mısın?" dediler. Ankara'ya gidip haber dairesinin başkanı olan rahmetli Doğan Kasaroğlu ile tanışmamın da iyi olacağını belirttiler. Ankara'ya gittim. Doğan Kasaroğlu hemen göreve başlamamı istedi. "Nasıl ağabey? Ben hâlâ *Demokrat İzmir*'de çalışıyorum; orayı bırakıp da TRT muhabiri olarak göreve mi başlayayım?" dedim. "Yok, sen *Demokrat İzmir*'de çalışmaya devam et, TRT'de de devam et. Yakında kadro çıkacak. Kadron çıktıktan sonra ilişkini keser buraya gelirsin" dedi. Kadro işleri dokuz ay sürdü.

Dokuz aylık süre içerisinde ben hem *Demokrat İzmir*'de çalışıyorum, hem TRT'de çalışıyorum. *Demokrat İzmir*'deki maaşım 1500 TL oldu. TRT'den de 1000 liranın üzerinde para alıyorum. Birden refah seviyemiz arttı günün şartlarına göre. Yıl 1969. Ve ben 69 yılında evlendim. *Demokrat İzmir* gazetesinin idari işler sorumlusu Nesrin Hanım'la evlendik 31 Temmuz'da.

Gazeteci Hasan Anar ile Erol Akıncılar, cemiyet lokalinde tavla oynarken.

1970 yılında bir gün kadromun geldiğini, ilişiğimi kesip TRT'ye gitmemi söylediler. Üç beş gün içerisinde ilişiğimi kestim. O dönem Türkiye Gazeteciler Sendikası İzmir Şubesi'nin başkanıyım. Tazminatımı verdiler. 1970 yılında TRT'de kadrolu olarak göreve başladım.

"TRT daha ayrı bir dünya"

TRT İzmir Haber Müdürlüğü'nde muhabir olarak işe başladım. TRT'de teknolojinin ilerlemediği, yeni ses kayıt cihazlarının olmadığı bir dönem. Yirmi kiloluk ses alıcı makineler var; onlarla bir yere gidiyorsunuz, ses alıyorsunuz. TRT'nin araçları yok, otobüslerle gidiyorsunuz. Sıkıntılı bir dönemde zevkli bir dönem yaşıyorsunuz. Çünkü TRT o yıllarda, bültenlerinde yaşanan olayları, haberleri size sesli olarak anlattırıyor.

Bu arada sendika başkanlığını bıraktım, çünkü 657 sayılı yasaya tabisiniz, dolayısıyla onu bırakmanız gerekiyor. 1972 yılında dediler ki: "TRT'de yeni bir organizasyon oluyor, yeni bir yapılanma oluyor, bu yapılanma içerisinde haber dairesi olarak bazı görev

değişikliklerine hazır olun." Bir gün baktık ki Ankara'dan telefon ediliyor. Rahmetli Muammer Yaşar Bostancı, teleks memuruyla konuşuyor, beni soruyor: Özel durumum nedir? Çocuk durumu, eşim çalışıyor mu? Ertesi gün telefonla diyorlar ki: "Trabzon Radyosu'na haber müdürü oldun." Durdum bir düşündüm. Mesleğe İzmir'de başlamışsınız, İzmir'de devam ediyorsunuz on yılı aşkın bir süredir. Eşim Nesrin Hanım'la konuştuk, gidelim dedik. Önce ben gittim, sonra üç yaşındaki oğlumuz Barkın ile eşim geldi. Dört yıl Trabzon'da kaldım. Anadolu'da görev yapmak daha bir zevkli. Dar çevrede olduğu için, çalıştığınız kurum olarak, TRT olarak ayrı bir şekilde değerlendiriliyorsunuz. Siz de o çalışma içerisinde önem kazanıyorsunuz. Kurum olarak önem kazanıyorsunuz, yaptığınız iş olarak önem kazanıyorsunuz. TRT Trabzon Televizyonu'nda çok zevkli bir çalışma ortamı yarattık. Radyonun yanı sıra paket yayın yapan televizyon var, ekranda haber sunan şöhret oluyor. Haber müdürü olarak spiker Mehmet Akarca'ya şöhret yolunu açtık.

"Şivesiz konuşmam spor spikeri olmama neden oldu"

Ben gazetecilik hayatımda, TRT'deki hayatımda Trabzon'a gidinceye kadar hiç spor muhabirliği yapmadım, spor yazmadım. Ama ben Trabzon'da spor spikeri oldum. O zamanlar radyoda pazar günleri akşam dokuz buçukta spor kritikleri yapılıyor. Trabzonspor 2. ligde, 1. lige çıkacak. Spor kritikleri yapan bir arkadaş var, mahalli şiveyle yapıyor, yani Karadenizlilere has bir şivesi var. Bu da tabii yadırganıyor. Ankara'da TRT spor müdürü rahmetli Arman Talay bu işi benim yapmamı istedi. İtiraz ettiğimde, "Zor bir iş değil, canlı olmayacak ki. Gideceksin maçı seyredeceksin, kim ne yaptı, ne etti... Normal yaptığın iş gibi geleceksin, onu bize iki üç dakikalık sesle vereceksin. O Karadeniz şiveli arkadaşla beraber birkaç hafta gel, bakalım nasıl olur" dedi. Yaptık, bir buçuk sene orada spor kritiği yaptım.

Erol Akıncılar, İzmir Gazeteciler Cemiyeti tarafından her yıl düzenlenen "Şehit Gazeteci Hasan Tahsin'i Anma Töreni"nde dönemin İzmir Valisi, Ege Ordu Komutanı ve İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı ile birlikte.

Ben rahmetli Doğan Kasaroğlu döneminde, onun haber dairesi başkanı olduğu dönemde kuruma girdim. Onun genel müdürlüğü döneminde de kurumda çalıştım. Daha sonra rahmetli Muammer Yaşar Bostancı dönemi var. Rahmetli Hüsamettin Çelebi parlamento müdürü. Rahmetli Tayyar Şafak, Erdinç Sağlam dönemleri... Haber dairesi olarak TRT'nin belirlediği kuralların dışına çıkamazdınız, çıkarmazlardı zaten sizi. Halkın anlamayacağı bir dili zaten kullanamazsınız. Genelgeler yayımlanırdı "Şu şu şu kelimeler, Arapça kelimeler kullanılmayacak" diye. Biz bu dönemleri yaşadık. Türkçeye ayrı bir önem verilir, ayrı bir özen gösterilirdi. Türkçesi iyi olmayanları canlı yayınlarda konuşturmazlardı. TRT'de o dönemlerde çalışanların bu kurallara uyma zorunluluğu vardı. Bir haber yazdığın zaman, Farsça, Arapça vb. kelimeler kullandığın zaman yöneticiler çağırır uyarırdı.

Partilerin siyasi haberlerinin verilme dakikaları saniyesine göre belirlenirdi. Bir eşitlik gözetilirdi. Sadece seçim dönemlerinde değil, diğer zamanlarda da böyleydi. Öylesine bir titizlik vardı TRT'ye eleştiri gelmemesi için, çünkü o dönemde TRT çokça eleştirilen bir kurumdu. Gerek haber olarak, gerek program olarak. TRT böylesine bir yapı içerisinde yayın yapardı.

"İlk canlı yayınımda futbol maçı anlattım. Bir sene maç spikerliği yaptım ama ben spor spikeri değilim"

Sonraları Trabzonspor 1. lige geçti. Bu sefer ben 1. ligde canlı yayın spikeri oldum. Ben canlı yayın bilmem. O dönemin spikerleri Halit Kıvanç, Necati Karakaya, Murat Ünlü, Orhan Aydın, TRT spor müdürü Arman Talay. "Orhan Aydın gelemiyor Erol" diyorlar, "uçak kalkmamış" diyorlar. "Trabzon maçını vermeyelim" diyorum. "Ne demek, maçı vermezsek Trabzonlular yürüyüş yapar." Hakikaten yürürler. Her takımın fanatiği, taraftarları vardır da, Trabzon'un taraftarları daha çok fanatiktir. Bir de Anadolu takımı olmanın özelliği var. Üç büyüklerle olan yarış var. Böylesine bir motivasyon içerisinde. Peki nasıl olacak? "O kabine gireceksin. Yanına da arkadaşları al. Ben sana yayını başlangıçta bağlayacağım, bir de ortalarda, bir de sonda bağlayacağım. Not tutarsın. Bağlandığın zaman anlatırsın. Önce takımları vereceksin, stadı vereceksin, seyirciyi vereceksin, havayı vereceksin, hakemi vereceksin. Sonra gol olursa gollerin şeklini vereceksin" diyorlar. İlk canlı yayınım. Mersin'de sanırım Halit Kıvanç, İstanbul'da Necati Karakaya. Murat Ünlü İzmir'den arkadaşımız. Üç dört kişi maç anlatıyor. Trabzon'da ben. Bir maçta birer kere onları dolaştı, sonra bana geldi. Takımları filan söyledik ettik. Ama tam sekiz kere "Trabzon'a bağlanıyoruz, karşınızda Erol Akıncılar" deyince bir moral oluyor. Sonraları birçok maçı, "uçak gelmedi" tavrı içerisinde anlattık ve bir maç spikeri olduk ve spor spikerliğini de yüzümüzün akıyla tamamladık. Hatta Ankara'ya geldiğimde derdim ki: "Arkadaşlar, sakın benden gocunmayın, ben spor servisine filan geçmeyeceğim. Orada mecburiyetten bunu yapıyorum." 1977'de Hüsamettin Çelebi, parlamento muhabiri, Orduluydu. Geldiğinde Trabzon'a da uğrardı. Bir gelişinde "Antalya'da haber müdürlüğü boşaldı. Oraya gidiyorsun" dedi. Ben de İzmir'den çıkmışım, hedefim İzmir'e dönmek. Müdürlük filan istemiyorum ki ben. Ailem orada, yaşadığım yer orası. İzmir'e gelmek istedim. Haber müdü-

rü olmak istemediğimi, İzmir'de bir kadro vermelerini istedim. Ama kadroların dolu olduğunu söyledi. 1977 yılında Antalya'ya TRT'nin haber müdürü olarak atandım. Antalya'da üç sene kaldım. Hedefim hep İzmir'e gitmek. Antalya güzel bir şehirdir. Çok sıcaktır. Yaz aylarında, temmuz ağustosta çocukları İzmir'e gönderiyordum. O sıcak, zor bir sıcaklık. Orada da güzel günlerimiz oldu, Anadolu insanı daha bir değişiktir. Tabii orada da paket yayın yapan televizyon var, Antalya radyosu güçlü bir radyo.

Sıkıyönetim zamanlarında taşrada olmak

Ben 1980'i, askerin yönetime el koyuşunu Antalya'da yaşadım. Radyoya gelen subayların tavrı "İşinize bakın, devam edin" şeklinde oldu. Tabii bunun yetkilisi genellikle Ankara'dır. Ne yapılacağını, ne edileceğini, nasıl yayın yapılacağını belirleyen, merkezdir. Elbet o dönemin şartlarına göre yayın yapacaksınız. Askeri bildirilerin okunması, haberlerin şekli...

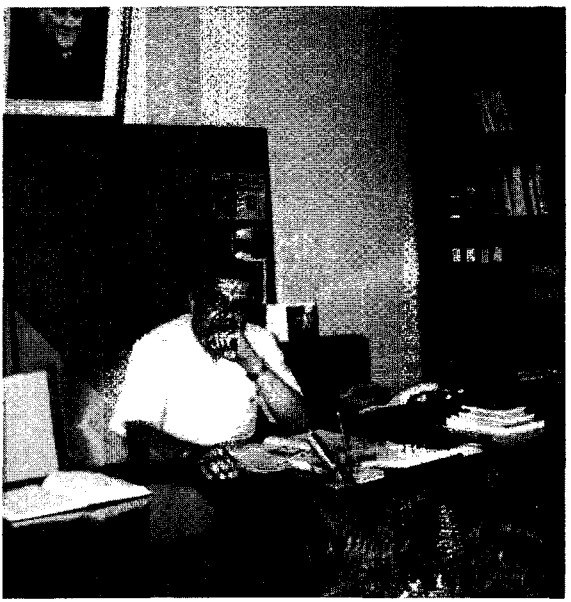
Erol Akıncılar, eski 1. Ordu Komutanı Orgeneral Hurşit Tolon'u ziyaret ederken.

TRT'ye sıkıyönetim bildirileri geldiğinde, onları kendimiz yayınlayamazdık. "Sıkıyönetim komutanlığının bildirisi" şeklinde Ankara'ya geçerdik. Bir subay bunu getirir, bildiriyi Ankara'ya geçinceye kadar başınızda bekler. Bildirinin kaç bülteninde yayımlanacağı kararı askeri idareye, sıkıyönetim komutanına aittir. Siz sadece onun yazdığını merkeze geçmekle yükümlüsünüz. Merkez de onu olduğu gibi yayımlamakla mükellef. Hani "Şurada bu kelime var; burada böyle mi oldu?" deme hakkınız yoktur.

1971'deki sıkıyönetim dönemini ise geçici görevle gittiğim Diyarbakır'da yaşadım. TRT'de o dönemlerde biz artık taşra denen yerlerde çalıştığımız için otosansür zorunluluğu hissetmedim. Haber yayımlama yetkisi bende. Ama benim Diyarbakır siyasetiyle ilgim yok ki. Diyarbakır'ın ben nesini veririm? Belediyenin bir sorununu veririm, valilikle ilgili bir haber veririm veya sivil toplum örgütlerinin çalışmalarını veririm, yani mahalli. Ama ana bültende geçebilecek haberleri de merkeze geçerim. Onun için biz o sıkıntıyı pek hissetmedik.

"İzmir'e, TRT İzmir Televizyonu'na denetim müdürü olarak döndüm"

1980 yılında Antalya'da TRT haber müdürüyken Muammer Yaşar Bostancı telefon etti, "Erol isteğin gerçekleşti, İzmir'e gidiyorsun" dedi. Teşekkür ettim. Konuşmaya devam ediyor: "Bir televizyonda 10 bin metre film çekilir mi? Yazık değil mi, bu devletin parasına? Bin metreyle olacak işi 5 bin metreyle yaparsanız, buna da hesap sorulmazsa, bu devletin parasına yazık değil mi?" dedi. Bunu bana niye söylüyor Muammer Yaşar Bostancı? "Yani kardeşim, bu işleri biz düzelteceğiz" dedi. "Tabii yaparsınız" dedim. "Hayır, beraber yapacağız kardeşim. İzmir'de sen yapacaksın, İstanbul'da İhsan Öztamer yapacak. İzmir Televizyonu denetim müdürü oldun, hayırlı olsun" dedi bana, cümleyi bitirdi. Bu işi bilmediğimi, televizyonculukla ilgim olmadığını söyledim. Ben sanıyorum ki İzmir'e haber müdürü gideceğim veya haberlerde görev

İzmir'de çeşitli gazetelerde çalıştıktan sonra TRT'ye geçen ve kurumda 25 yıl yöneticilik yapan Akıncılar İzmir'de denetim müdürlüğü görevini sürdürdüğü yıllarda.

alacağım. İzmir'in haber müdürü de gidecek mi, orada kalacak mı, bilmiyoruz. "Haber müdürü denetim müdürlüğü yapamaz mı demek istiyorsun?" diyerek yanıtladı beni. Muammer Yaşar'ın böyle tavrı vardı, babacandı. "Yapacağız, görecekler, göstereceğiz. Sen hemen hazırlıklarını yap, bir hafta içerisinde orada ol" dedi. 1980 yılında TRT İzmir Televizyonu'nda denetim müdürü olarak göreve başladık.

Televizyon müdürü var, teknik müdür var, bir de denetim müdürü var. Ama denetim müdürü, program müdürlüğü görevini de yapıyor, çünkü program müdürü diye bir kadro yok. Televizyonlarda program müdürlüğü çok önemlidir. Esas olay orada olur. Onun görevi çok ağırdır. Prodüktörler ona bağlıdır. Ama buradaki sistemde denetim müdürü olarak sadece bir denetim mekanizmasını yapmıyorsunuz, aynı zamanda üretim mekanizmasından da sorumlusunuz. Mali konularda da sizi sistem içine katmışlar. Prodüktör, kameraman gidiyor, yol emrini siz imzalıyorsunuz, yaptı-

ğı harcamaları siz denetliyorsunuz. Böyle bir olay var. Prodüktör öneri veriyor, o öneriye televizyon müdürüyle birlikte "evet" ya da "hayır" diyorsunuz. "Hayır" derseniz prodüktörün o önerisi gerçekleşmiyor. Yani böyle değişik, çok yönlü bir göreve gelmişsiniz ve ben bu görevi on yıl yaptım.

12 Eylül sürecinde tabii bir baskı hissediyorsunuz. Zaten denetim lafı da biraz değişik bir laf. Denetleme lafı da değişik bir söz. Bir baskı hissediyorsunuz. Bir baskı sizden başlayıp sizden sonrakilere intikal ediyor. Bir prodüktör ne yapacağı, nasıl karar vereceği veya neyi göstereceği konusunda tereddüt yaşıyor. Prodüktör çalışmış, uğraşmış getirmiş. Sen diyorsun ki: "Yayınlanmaz bu." Gerekçelerini söylüyorsun elbette. Ama her dönemin kendine göre şartları oluyor. O şartları yaşamak lazım. Ne kadar uğraşsanız da tam anlatamazsınız.

Bugün geldiğimiz nokta, elbet arzu edilen nokta. Bir rahatlık var günümüzde. Bu rahatlama olsun. Olsun da, toplumun değer ölçülerine de ters düşmemek lazım.

TRT Yayın Denetleme Kurulu'ndan Gazeteciler Cemiyeti başkanlığına

1990 yılında, "Radyoda denetim müdürlüğü boş, Sen oraya geçiyorsun" dediler. Sekiz sene kadar da orada görev yaptık. Sonra dediler ki: "Sen Yayın Denetleme Kurulu üyesi oldun." Çünkü reorganizasyon ile denetim müdürlükleri kalktı.

Bu görevi kısa bir süre yaptım. Emekliliğime sekiz dokuz yıl vardı. İnsanlar artık belli bir safhadan sonra daha değişik bir ortam mı istiyorlar? Yoksa bazı kazanımlar sağladıktan sonra, "Bundan sonraki hayatı şu şekilde mi yaşayayım" diyorlar, bilemiyorum. Bir grup gazeteci arkadaşımız geldi ve "Erol, seni Gazeteciler Cemiyeti başkanı olarak görmek istiyoruz" dediler. Yıl 1998. O zaman Cemiyet başkanımız rahmetli İsmail Sivri. On dört yıl bu görevi yapmış; onun ayrıldığını, beni o görevde görmek istediklerini söylediler. Emekliliğimize sekiz dokuz yıl varken ayrıldık ve

11 yıl süreyle İzmir Gazeteciler Cemiyeti başkanlığı yapan Erol Akıncılar.

1998 yılında İzmir Gazeteciler Cemiyeti başkanı oldum. Bu görevi 2009 yılına kadar on bir yıl yaptım. İzmir Gazeteciler Cemiyeti başkanı olarak Cemiyet'in mali durumunu erişilmez seviyeye yükseltmeyi görev edindim. Cemiyet'i hemen hemen sıfır bütçeyle devralmışken kasasında 6 trilyon liralık maddi olanaklarla bıraktık. Cemiyet üyelerinin yıllardır çözülemeyen yazlık sorunlarını çözümlemeyi başardık. Gümüldür-Ürkmez hattında denize sıfır yerde on iki yazlık dairesini Cemiyet'e kazandırdım. Şu anda yılda 250-300 kişi buradan yararlanıyor. Cemiyet başkanlığı dönemimde her yıl Cemiyet üyelerine ücretsiz *check-up* olanağı sağladık. Bu arada yaygın ve yerel basının sorunlarına eğilerek gazete satışlarını artırmak için "Üç tek sigara eksik iç, bir gazete fazla al" kampanyası düzenledik.

Cemiyet'e İzmir'in en gözde yerinde bir lokal kazandırdık. İzmir'in düşman işgalinden kurtuluş günü olan 9 Eylül tarihlerinde ***Kurtuluş*** adlı gazeteyi çıkardık. Ege Orman Vakfı, İzmir Halk Kütüphanesi, Kızılay başta olmak üzere bazı sivil toplum örgütle-

Erol Akıncılar her yıl 15 Mayıs'ta İzmir'de İlk Kurşun Anıtı önünde düzenlenen "Şehit Gazeteci Hasan Tahsin'i Anma Töreni'nde cemiyet adına konuşurken.

rine ve depremzedelere maddi katkılarda bulunduk. Milli Eğitim Müdürlüğü'nce öğrenciler için düzenlenen kampanyaya da maddi destek verdik. Üyelere yapılan sosyal yardımları en üst seviyeye yükselttik. Şehit gazeteci Hasan Tahsin adına düzenlenen gazetecilik yarışmalarında yüzlerce gazeteci arkadaşımızı ödüllendirdik. Cemiyet üyesi arkadaşlarımızın yayınladığı kitapları maddi katkılarla destekledik.

"Gazetecilik toplumdaki en güvencesiz meslek"

Sendikanın hiçbir etkinliği yok demeyelim ama artık sendikasızlaştırılmış bir mesleğin mensupları haline geldik. Tabii bu da bizim hatamız, çalışanların hatası. Bakıyoruz çevremize, birçok

meslekler sendikalı. Biz onların haklarını arıyoruz ama kendi hakkımızı arayamaz haldeyiz. Biz bu hale yine kendi hatalarımızdan dolayı geldik. Bir patron "Sendikadan çıkın" dediği zaman, biz aslında çıkmamalıydık. Bunu yapmamalıydık. Sendika yöneticileri olarak biz buna önce "Evet" dedik. Hayat zor, tabii zor hayat. Geçim zor, güvencemiz yok. Ama bir birliktelik olsaydı sanıyorum bu günlere gelmezdi. Tabii bu benim şahsi görüşüm.

Gazetecilik mesleği toplumda en güvencesiz meslek. Belki böyle birçok meslek vardır. Belki onların arasında önde geliyor. Çok büyük bir ekonomik kriz yaşadık geçmişte. Binlerce arkadaşımız işsiz kaldı. Sanıyor musunuz ki bu son kriz bizim mesleği vurmadı. Bizim mesleği de vurdu. Türkiye'de bugünün hesaplarına göre, çok sayıda gazeteci işsiz. Bu daha da artacak, artıyor. İhale kanunu diye bir şey ortaya koyuyorlardı. Direndik ona. Cemiyetler olarak direndik, gazete çalışanları olarak direndik, yerel gazeteler olarak direndik ve o kanunun çıkmamasını sağladık. İhaleler internet vasıtasıyla yayımlanacaktı. Bunun gerçekleşmesi halinde Anadolu'da çok sayıda gazete kapanacak, yine çok sayıda arkadaşımız işsiz kalacaktı. Bir kere, biz çalışanlar tesanüt [dayanışma] içerisinde değiliz. Bunu kabul etmek lazım. Tamam, sendikamız var, Türkiye Gazeteciler Sendikası var. Anadolu Ajansı'nda çalışanlar var. Birkaç yerde var. Arzumuz yeniden sendikalı olmaktır. Çalışanların sendikalı olması gerekmektedir. Ama bunu kime anlatacaksınız. Siyasi güç size gereken önemi vermiyor ki, her vesileyle sizi eleştiriyor. Ama öte taraftan da siz birlik içinde değilsiniz. Gazeteler olarak, yayıncılar olarak, televizyonlar olarak birlik içinde değilsiniz.

"Geçmişin gazete sahipleri gazeteciydi; bugün ticaret, siyaset ve medya üçgeni işi çığrından çıkarır hale geldi"

Geçmişin gazete sahipleri gazeteciydi. Gazeteci derken, meslekten gelen insanlardı. Ahmet Emin Yalman, Falih Rıfkı Atay... Peyami Safa'lar, Simavi'ler... Bunlar gazeteciydi. Gazeteleri gaze-

Erol Akıncılar, Şehir ve Başkan dergisi tarafından yılın "En Başarılı Büyükşehir Başkanı" seçilen İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Ahmet Piriştina'ya plaketini verirken

te sahipleri çıkarırdı. Gazete sahipleri çıkardığı için de mesleğin, çalışanın sorunlarını bilen insanlardı. Mesleklerinin dışında bir işleri yoktu ki. Gazete sahibi gazeteciydi ve öyle itibar görüyorlardı. Bizim dönemimiz, bizden önceki dönem, hatta bizden sonraki bir dönem hiçbir gazete sahibinin gazetecilik dışında iş yaptığını biz görmedik, şahit olmadık. Böyle olduğu için de meslek ayrı bir itibar içindeydi. Bugün geldiğimiz nokta nedir? Sorarım ben size, hangi gazetenin sahibi gazeteci? Gazete sahiplerinin bir değil, birkaç işi var. Bazıları bunu bir araç olarak kullanıyor. Maalesef bu, olmaması gereken bir durum. Bu saha kârlı bir saha mı? Kimine göre kârlı, kimine göre değil. Ama ben değişik işler yapıyorsam bu sektörün kârlı olması benim için hiç önemli değil. Ben gazeteden kazansam da olur kazanmasam da olur. Bir gazete, televizyon sahibi olarak ben bir güç sahibiyim. Güç sahibi oluyorum, öyle

görülüyorum. Ona göre bazı isteklerimi yaptırma yolunu seçiyorum. Yapılmadığı zaman da değişik davranış içerisine giriyorum. Yani ticaret, siyaset ve medya üçgeni artık işi çığrından çıkarır hale geldi.

"İktidar bugün bir kısım medyayla kavga halinde. Basına hiçbir dönemde, bahsettiğimiz Demokrat Parti dönemi dahil, bu kadar sıkıntı getirilmedi"

İktidar bugün bir kısım medyayla kavga halinde. "Yandaş medya" diye bir durum çıktı. Bunun uzun uzun anlatılmasında da yarar görmüyorum. Zaten toplumun birçok kesimi bunu biliyor. Ben o gücümü kötü yönde kullanıyorsam, tabii beni eleştirmeye hakkın var. Ama ben o gücü iyi yolda kullanıyorsam o zaman beni eleştirmeye hakkın yok. Ama her halükârda sen beni eleştiriyorsun. İyi yapsam da eleştiriyorsun, kötü yapsam da eleştiriyorsun. Neden eleştiriyorsun? İşine öyle geliyor.

Aynı şekilde sen de basın yayın organının sahibi olarak işine geldiği için çoğu zaman öyle yapıyorsun, eleştiriyorsun. Bakıyorsun, bir seçim döneminde bir grup bir partiye ağırlık veriyor. O siyasi parti hakkında hiçbir olumsuz yazı yazmıyor. Ama gün geliyor aynı grup, aynı siyasi partinin aleyhine yazı yazıyor. Ortada ne değişmiştir, ne olmuştur? Tabii çok şeyler olmuştur, oluyor. Elbette bunlar da toplumda bir karamsarlık hatta bir huzursuzluk yaratıyor.

Başbakan'ın meydanlarda "Şu gazeteyi, bu gazeteyi okumayın" demesi yanlıştır. Vatandaşa "Şu gazeteyi oku, şu gazeteyi okuma" denmemeli. Bırak, vatandaş hangi gazeteyi okursa okur.

Bugüne kadar birçok dönemi yaşadık. Birçok başbakan, birçok hükümet üyesi tanıdık, birçok parti lideri tanıdık ama basın geçtiğimiz dönemlerde hiç bu kadar sıkıntıya girmedi. Basına hiçbir dönemde, bahsettiğimiz Demokrat Parti dönemi dahil, bu kadar sıkıntı getirilmedi. Basın yayın kuruluşları hiç bu kadar eleştirilmedi. Bizzat siyasi gücün bu kadar ağır eleştirisine muhatap olmadı.

"Basının önde gelen temsilcisi Türkiye Gazeteciler Federasyonu'dur. Biz birlikteliği bir federasyon çatısı altında gördük"

Bir dönem dedik ki, Türk-İş gibi biz de bir konfederasyonun altında birleşelim. Ankara, İstanbul, İzmir cemiyetleri birlikteliğinde Anadolu'daki bütün gazeteciler cemiyetlerini toplayalım. Bir federasyon kuralım. Hakikaten İstanbul, İzmir, Ankara cemiyetleri başkanları, Anadolu'daki cemiyetlerin başkanlarının büyük bölümü bir araya geldi. Bunun çalışması yapıldı, hatta birkaç yıl yapıldı. En son noktada İstanbul Cemiyeti dedi ki Nail Güreli'nin başkanlığı döneminde: "Bu, federasyon olmasın; Başkanlar Konseyi düzeyinde kalsın." Federasyon olmasının ne sakıncası var? Türk-İş'in tek olduğu dönemlerde tek bir ses çıkmıyor muydu? Tek ses çıkıyordu. Sonra, tamam Türk-İş de bölündü. Olabilir, keşke olmasaydı. Federasyon olmanın ne zararı var? Büyük bir güç oluşur. Konuşacağın zaman, konuştuğun zaman Ankara'nın ayrı, İstanbul'un ayrı, İzmir'in ayrı etkisi olur. Ama tek bir ağızdan bir şey söylenmesi başka şey. İstanbul Cemiyeti "Biz yokuz bu işte" dedi. Bu nedenle de olmadı.

Biraz, kendi bazı ayrıcalıklarını kaybetmekten korktular. Ayrıcalık şu: İstanbul Cemiyeti bir dönemde Türkiye Gazeteciler Cemiyeti ismini almış. Halbuki İstanbul Gazeteciler Cemiyeti'ydi. Ankara Gazeteciler Cemiyeti, İzmir Gazeteciler Cemiyeti... İstanbul Gazeteciler Cemiyeti, "Türkiye Gazeteciler Cemiyeti" adını alınca Ankara Gazeteciler Cemiyeti de "Ankara" adını kaldırdı, "Gazeteciler Cemiyeti" yaptı. İzmir Cemiyeti daima bu iki cemiyetle münasebetlerini çok iyi bir şekilde devam ettirmiş. Bazı konularda katalizör durumunda olmuş. O da tabii İsmail Sivri ağabeyimizin başkanlığı döneminde. Onun yaklaşımı daha bir değişik, daha bir hoşgörülüydü.

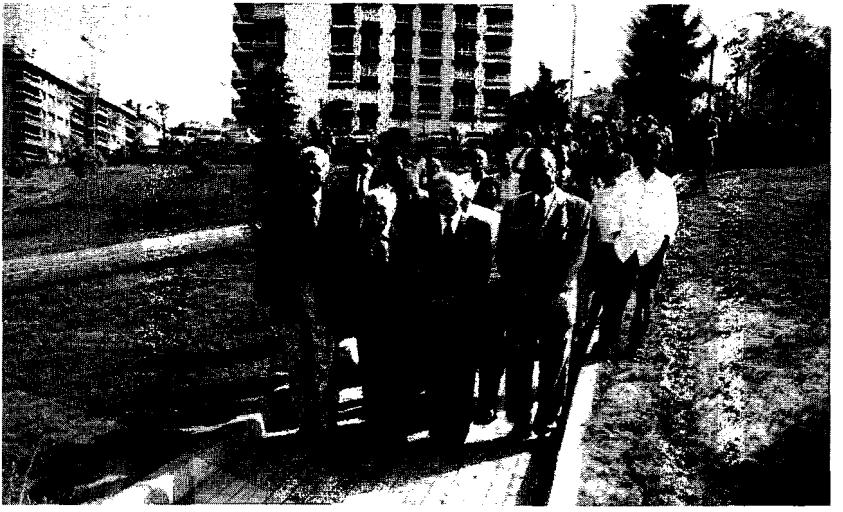
"Türkiye" ismini alınca Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, Türkiye Gazeteciler Federasyonu bünyesine girmek istemedi gibi bir durum

Nesrin-Erol Akıncılar çifti, İzmir Gazeteciler Cemiyeti'nin 14 yıl başkanlığını yapan eski onursal başkan İsmail Sivri ve eşi Aysel Sivri ile bir kokteylde.

ortaya çıktı. İstanbul Cemiyeti girmedi diye Türkiye Gazeteciler Federasyonu olmadı değil, oldu. Bugün Ankara ve İzmir ile birlikte altmış sekiz gazeteciler cemiyeti üye, üç tane de Türki cemiyet üye. Yetmiş bir cemiyetin üye olduğu bir konfederasyondur ve 12 bine yakın üyesi vardır. Federasyon bugün Türkiye'nin en büyük meslek kuruluşu. Samsun'dan Antalya'ya, Diyarbakır'dan Bursa'ya, Konya'dan Erzurum'a, bütün cemiyetler Federasyon bünyesi içerisinde birleşmiş.

Oktay Ekşi, Basın Konseyi'ni kurdu. Kuruluş döneminde hepimiz üye olduk; Ankara, İstanbul, İzmir ve diğer bazı cemiyetler. Fakat gördük ki Basın Konseyi bir meslek kuruluşu olmaktan çıkmış. Bir meslek kuruluşunda milli takım teknik direktörü var, eski İstanbul valisi var. Basın Konseyi'nde etkili yerlerdeler. Buna benzer birtakım şeyler var. Avrupa'da bu var ama onların çalışma şekli daha değişik. Meslek kuruluşu nedir? O mesleğin mensuplarının üye olduğu bir kuruluştur. İzmir'de böyle, Ankara'da... Böyle bir tablo ortaya konunca, biz bunu bir gönüllü kuruluş olarak değerlendirdik ve hepimiz istifa ettik Basın Konseyi'nden. Aslında

İzmir'de Şehit Gazeteci Hasan Tahsin Parkı'nın açılışında (ön sıra soldan sağa) Ahmet Piriştina, İsmail Sivri, Oktay Ekşi ve Erol Akıncılar.

Basın Konseyi üst düzeyde bir kuruluş olabilirdi, sadece meslek mensuplarını kapsasaydı, ama olmadı.

"Gazeteciler Cemiyeti'nin gücü üye sayısından değil toplumdaki itibarından gelir"

Cemiyetler kurulmadan önce Türk Basın Birliği varmış. Meslek mensupları Türk Basın Birliği çatısı altında toplanmış. İzmir'de de var, diğer yerlerde de. 1946 yılında, Basın Birliği'nin kapatılmasından sonra bir arayış içerisine girilmiş ve Ankara, İstanbul, İzmir cemiyetleri kurulmuş. Kuruluşumuz 1946. İzmir Cemiyeti'nin kuruluşu 28 Temmuz'dur. O şehirde yaşayanlar, şehrin önde gelen gazetecileri, cemiyetlerin kuruluşuna ön ayak olmuş. Bizim Gazeteciler Cemiyeti'nin kuruluşunda ana görev, bölgenin eski gazetesi, 115 yıllık bir geçmişi olan, yayın hayatına ilk Selanik'te başlamış, daha sonra İzmir'e taşınmış olan *Yeni Asır* gazetesinin sahip ve başyazarlarının olmuş. Ali Şevket Bilgin, Abdi Sokullu, daha sonra Sırrı Sanlı, *Halkın Sesi* gazetesi... Bu kişiler cemiyetin kuruluşuna

ön ayak olmuşlar. Cumhuriyet Halk Partisi'nin tek parti döneminde verdiği bir binada faaliyete başlamışlar.

Tek gelir kaynağı bayram gazeteleri olmuş yıllarca. Sadece bizim değil, Ankara ve İstanbul'da da böyle. İşte o dini bayramlarda çıkan gazete. Ama gün gelmiş, bayram gazeteleri kalkmış. *Sabah* gazetesinin sahibi Dinç Bilgin'in başlattığı bir olay bu. Bayramlarda da gazeteler çıkınca cemiyetlerin gazeteleri satmayan gazeteler haline gelmiş.

Tiraj

Hiçbir dönemde, Türkiye'de gazete satışları 5 milyonu geçmemiş. Bugün de 5 milyon civarında. Belki bugünkü şartlarda bu biraz normal görülebilir. Çünkü bir internet gazeteciliği başlamıştır, TRT'nin dışındaki ticari televizyonlar, yaygın bir şekilde haberleri vermektedir. 70-75 milyonluk bir ülkede 5 milyonluk bir tiraj ya-

Erol Akıncılar 10 Ocak Gazeteciler Bayramı'nda, İzmir'de düzenlenen bir toplantıda basının sorunlarını anlatıyor.

dırganan bir tirajdır. Bugün bakıyorsunuz, Avrupa'da, Japonya'da bir yerel gazetenin 4 milyon, 5 milyon, 8 milyon satışı var. Türkiye şartlarında bu durum iyi gazete yapamamamızdan kaynaklanmıyor. Gerçi kötü gazete de yapıyoruz, ama iyi gazete de yapılıyor. Ama tirajlara bakıyorsunuz, en çok satan gazeteler 400-500 bin. İşte *Posta* gazetesi 500 binin üzerinde bir gazete, bir de *Zaman* gazetesi var. Sadece gazete okuma olarak söylemiyorum bunu, okuma alışkanlığımız da yok. Hadi diyelim ki kitap pahalı, alım gücü belli kesimlere hitap ediyor olabilir ama gazete öyle pahalı bir şey değil ki. Demek istediğim, insan 40-50 kuruşluk bir gazeteyi alamayacak durumda olmaz. Tamam, alım gücü olmayanlar bunu alamaz da, alım gücü olanlar dahi almıyor.

"1960'lı yıllarda pek hanım gazeteci yoktu"

Mesleğe başladığım 1961 yılında, İzmir'de yok denecek kadar azdı hanım gazeteci. Hatta rakam olarak söyleyebilirim: İki gazeteci hanım vardı. Birisi esmer bir kızdı, birisi de sarışın bir kızdı. Ve o dönemde nedense bilmem, hanımların gazeteciliği yadırganırdı. Öncelikle biz bunu yadırgardık. Sanki "Bu iş bizim işimiz, siz nereden geldiniz?" gibi. Ama onlara da ilgimizi esirgemezdik. Gerek gazeteci olarak esirgemezdik, gerek hanım gazeteci olarak esirgemezdik. Çoğu zaman da yardımcı olurduk. Bu arkadaşlarımızdan birisi bir gazeteciyle evlendi sonra, öteki kız da meslek değiştirdi. İlerleyen yıllarda gazeteci hanım sayısı arttı ve sanki gittiğimiz yerlerde onlar daha çok ilgi çeker duruma geldiler; çünkü toplum hanım gazeteciye alışkın değildi. Sivil toplum örgütleri alışkın değildi. Kurum ve kuruluşlar alışkın değildi. İşte "Ben falan gazeteden" dendiği zaman onlara sanki ayrı bir ilgi gösterilirdi. Trabzon'da gazetecilik yaptığım dönemde hanım gazeteci yoktu. TRT'de vardı, TRT'de programcı hanımlar vardı ama haber servisinde yoktu. Diyarbakır'da haber servisinde yoktu. Antalya'da hanım arkadaşlar vardı, azdı tabii bunlar ama yine TRT'de vardı. Program

Erol Akıncılar, İzmir'de bir açılışta Sakıp Sabancı ve İsmail Sivri ile birlikte.

yapanlar vardı. Sonra TRT Haber Dairesi'ne hanım gazetecilerin alındığını gördük. 80'e doğru daha fazlalaştı. 1960'lı yıllarda azdı. Genellikle TRT'de sunucular, spikerler hanımdı. Jülide Gülizar şu anda hatırıma gelen... Son yıllarda kadın gazetecilerin artması sevindirici. Kadın gazetecilerin çoğu da başarılı gazeteciler. Kadın köşe yazarlarının artması yılların köşe yazarlarını da ürkütüyor.

"Magazinle tiraj yükselmez, okuyucu istiyor demekle okuyucu istemez"

Benim magazin basınından hep şikâyetim var. Türkiye'de magazin basını olması gereken yerde değil. İnsanların özel hayatları çok göz önüne getiriliyor; yıpratılıyor. İnsanların yatak odalarında sizin ne işiniz var? Bunlar yanlış ve bu toplumu da önemli ölçüde etkiliyor. Her gazete için bunu söylemiyorum ama bir kısım basının yaptığı budur. Tiraj almak bu demek değildir ki, ilgi görmek değildir ki. Bir sanatçı bir yerde rahat yemek yiyemiyorsa, onun bir sıkıntısı varsa bu nasıl bir şeydir, nasıl bir gazeteciliktir? O istemi-

yorsa sen rahatsızlık vermeyeceksin. Vermemek lazımdır. Topluma mal olmuşsa bir insanın yaşantısı haberdir. Ama ona sıkıntı vermeyeceksin, teşhir etmeyeceksin.

Bu yanlışlıklara bir dur diyen de yok yalnız. Sadece gazetede değil, televizyonlarda da yapılıyor. Oradaki sanatçı kalkıyor kameramanla, muhabirle kavga ediyor. Bu topluma yansıdığı zaman sanatçının durumunu düşünün, bir meslek mensubunun durumunu düşünün. Bunların yapılması yanlış ama bunun bir yaptırımı da yok.

Bir anı

Demokrat İzmir gazetesinden bahsettim, gazetenin yakılmasından bahsettim. Rahmetli ikinci cumhurbaşkanımız İsmet İnönü gazeteye geldi Mevhibe Hanım ile beraber. Gazetenin sahibi Adnan Düvenci ile randevusu var ama o randevu saatinden önce geldi. Gazetenin de alt bölümü matbaa ve idare kısmı, üst bölüme gitmek için otuz kırk basamak çıkacaksınız, asansör yok. Ben istihbarat şefiyim. Danışma memuru telefon etti, "İsmet Paşa geldi" dedi. Öğle tatili zamanı bir ben varım, ne yapayım. Hemen aşağı indim, "Patrona haber verin" dedim. Orada çalışanlar İsmet Paşa ve Mevhibe Hanım ile resim çektiriyorlar. Zamanın bakanları var. İzmir milletvekili, Köy İşleri Bakanı Lebit Yurtoğlu, Sağlık Bakanı Kemal Satır... Hepsi rahmetli oldular tabii. İzmir milletvekilleri var. Ben gelince Lebit Yurtoğlu "Erol Bey gezdirecek efendim" dedi. Yanan makineleri görmek istiyor. Birinci makineye geldik. Benim görmüşlüğüm yok da, bana anlattıkları kadarıyla anlatıyorum. Lebit Yurtoğlu eğiliyor, diyor ki: "Bağırma." Bizde bir "İsmet Paşa az duyuyor" tavrı var. Biraz ilerledikten sonra ben gene yüksek sesle anlatıyorum. Kemal Satır diyor ki: "Bağırma." Ben yıllarca İsmet Paşa az duyar diye bildiğim için, unutuyorum tabii. Paşa en sonunda dedi ki: "Çok güzel anlattın. Bağırdı dediler sana ama sen bağırmadın, burası ancak böyle anlatılırdı. Heyecanlısın tabii, teşekkür ederim."

"Haber müdürü olmasaydım, denetim müdürü olmasaydım, muhabir olarak kalsaydım"

Ben 61'den 98'e kadar askerlik dönemim hariç bilfiil çalışan oldum. Gazetelerde çalıştım, TRT'de çalıştım. Muhabir olarak çalıştım, haber müdürü olarak çalıştım, denetim müdürü olarak çalıştım. Ama ben mesleğimin ya da gazetecilik mesleğinin en iyi yönünün muhabirlik olduğunu gördüm. Haber müdürü olmasaydım, denetim müdürü olmasaydım, muhabir olarak kalsaydım. Çünkü müdürlük görevini veya yöneticilik görevini aldıktan sonra olaydan kısmen kopuyorsunuz. Olayı yaşayamıyorsunuz. O heyecanı, o hazzı tadamıyorsunuz ve muhabirliğin verdiği o zevkin dışında kalıyorsunuz. Beni en mutlu eden dönemlerim muhabir olduğum dönemlerdir.

Erol Akıncılar, İzmir'i Sevenler Platformu tarafından dağıtılan "20. Yüzyılda İz Bırakan Gazeteci Ödülü"nü Konak Belediye Başkanı Erdal İzgi'den alırken.

Erol Akıncılar, en büyük destekçisi 41 yıllık eşi Nesrin Akıncılar'la birlikte bir baloda. Akıncılar çiftinin bir erkek (Dr. Barkın Akıncılar) bir kız (Bernaz Aysel) olmak üzere 2 çocukları var.

Ben haber müdürü olduğum dönemlerde de muhabirlik yapmaya çalıştım. Nasıl yaptım? Muhabirin giremediği, bulunmadığı yerlerde ben bir muhabir olarak haberin peşine düştüm. Muhabir olarak gittim ve bunu hiç yadırgamadım. Bazı arkadaşlarımız vardır, "Ben haber müdürüyüm, ben gitmem" der. Kendini muhabirin üzerinde görür. Ben öyle görmedim. Ben hep muhabirliği özledim, hep muhabiri okudum. Haberi hangisi iyi yazmış, hangisi haberin değişik yönünü ele almış... Gazeteciler Cemiyeti'ne geldim. Ayda bir, iki ayda bir duyurularımız olur, bunu bir muhabir gözüyle görüp yazdım. Bunu yazacaklar yok mu, var ama onu o şekilde aldım. Ben hâlâ kendimi bir muhabir gibi hissediyorum. Örneğin TRT konusu açıldığı zaman "eski TRT muhabiri" diyorum; "TRT haber müdürü" demiyorum, "TRT denetim müdürü" demiyorum. Gazeteci deyince, "*Demokrat İzmir*'in eski muhabiri" diyorum.

"*Akşam* gazetesi İzmir bürosunun eski muhabiri" diyorum ve böylesine biraz tatmin olmaya çalışıyorum. İzmir Gazeteciler Cemiyeti başkanlığından ayrıldıktan sonra cemiyetin onursal başkanı olarak basın yayın kuruluşlarıyla, İzmir başta olmak üzere basın yayın çalışanlarıyla ilişkilerimi sürdürmeye çalışıyorum. Yaz aylarını genellikle Urla'da yazlığımızda geçiriyorum. Yoğun meslek hayatım sırasında çok vakit ayıramadığım eşim, çocuklarım, gelinim, damadım ve torunlarımla daha çok beraber olmaya çalışıyorum.